

sig her, at de sidste blive de første, — at det maaske kan blive de omvendte Højremænd, der føre Sagen igennem.

Skatteloven indeholdt Forslag af stor Betydning for Kvinderne.

Saa længe det fastholdes, at det er Skatteydere, der faa Valgret — kan Hustruen vinde nogle faa Kroner ved, at Familiens Overhoved sættes i Skat af den fælles Indtægt, men hun taber sin Valgret derved.

Samme Pligt og samme Ret for begge.

I Ægteskabslovgivningen er den sorteste Plet fremdeles, at en Moder ikke har nogen lovlig Ret over sine Børn; — det vil sige den gifte Moder, — den ugifte har Ret — men ved dette Punkt er der ikke rørt.

Men den nye Lov om Ægtefællers Formueforhold gør Kvinderne myndige. Det er en Æresoprejsning, der gives Kvinderne. Hidtil har Manden kunnet skalte og valte med alt, — det eneste, Hustruen kunde gøre, var at gøre ham umyndig, — en meget betænkelig Sag. Nu kan hun henvende sig til Øvrigheden, forlange Deling og frit raade over sin Part.

Resultatet fra sidste Rigsdagssamling er da dette, at vi tage med Tak, hvad vi have faaet, vel vidende, at der endnu er langt tilbage. —

2. Som andet Punkt paa Dagsordenen motiverede Fru Birgitte Berg-Nielsen sit Forslag om Oprettelse af en Husmoderskole som Statssag: som en Afdeling af Landbohøjskolen.

Landet anvendte flere Hundrede-Tusinder aarlig for at uddanne Sønnerne til at forstaa Næringsmidlernes Værdi og S sammensætning for Husdyrbruget, — — men intet for at sætte den vordende Husmoder i Stand til at forstaa og værdsætte Næringsmidlernes S sammensætning for Børnenes — for Menneskets Ernæring. — Manden er fulgt med Udviklingen; Kvinderne mener nu, at ogsaa for dem er det bedste ikke for godt, det dyreste ikke for dyrt. Kvindens Evne til at forvalte betyder lige saa meget som Mandens Evne til at erhverve, hun maa sættes i Stand til at faa det mest mulige ud af det mindst mulige. Det økonomiske vil komme til at spille en stor Rolle i Landet i Fremtiden — man sælger det mest mulige og køber det mindst mulige.

Næringsvidenskabslæren er derfor uundværlig for den, der skal føre et Hus, hvor intet gaar til Spilde, hvor intet lades ubenyttet, men hvor alt bliver sammensat og behandlet, saa vi faar det fulde Udbytte deraf. Det er derfor fuldt berettiget at forlange Hjælp af Staten til den Kunst at passe Gryden. — Hvor mange vide til Eksempel, at Melstoffet i Sauce skal koge 20 Minutter for at være fordøjeligt? — Nu

spise vi i Mængder af dette Stof, hvis Værdi ikke bliver udnyttet, fordi vi ikke forstaa at tilberede det, saa det kan blive til virkelig Næringsværdi.

Mange drager bort fra Husgerningen, fordi de finde denne simplere end anden Virksomhed; det er aldeles meningsløst. En Hustru har Brug for al den Dygtighed og Intelligens, hun kan skaffe sig; og det præger Samfundet, om Kvinderne lære at forvalte Midlerne paa rette Maade. — Hvad gavner det os, at Professorer sidde inde med deres store Viden, deres Kendskab til Værdierne, naar Kvinderne rundt i Landet, som arbejde med disse Værdier, ikke have Kendskab dertil?

Vi fik i Fjor bevilget 6,000 Kr. til Uddannelse af Lærere i Husøkonomi som Skolefag i de større Klasser, den første Bevilling til speciel Kvindeuddannelse her i Landet. — Vi sige Tak for det, vi fik i Fjor, men bede nu om at faa noget mere.

Skolekøkkenlærerne maa nu søge deres Uddannelse i Udlandet, vi have intet Sted at kunne henvise dem til. Frk. Eline Hansen gjorde det første Forsøg, og dette gjorde Mirakler. Da man først saa, hvorledes det kunde praktiseres, kom der Vind i Sejlene, nu kappes man om at faa Lokalerne dertil. Har man set et saadant Skolekøkken i Virksomhed, hvor hvert Hold Børn har sin bestemte Gerning at gøre, og hvor intet glemmes, og ingen gaar hinanden i Vejen eller tager fejl selv ved de mindste Smaating — da forstaaer man Betydningen af denne Undervisning og Børnenes Glæde og Begejstring derover.

En Landhusholdningsskole maa anlægges paa det bredest mulige Grundlag. Fra mange Sider og med mange Kræfter i Arbejde er der nu udarbejdet et Forslag, der kræver 10,000 Kr. aarlig foruden Bygningen, der anslaaes til ca. 40,000 Kr. Men man møder Velvilje fra alle Sider.

Vil „Dansk Kvindesamfund“ gøre denne Sag til sin og indgive Andragende derom? Vil „Dansk Kvindesamfund“ ikke, saa kommer den frem alligevel — falde kan den ikke.

Pastor *Vilh. Malling* overtog Hvervet som Ordstyrer og udtalte som sin Opfattelse, at dette Spørgsmaal var fremlagt paa en saadan Maade, at vi alle saa Rækkevidden af dets Betydning, det blev maaske vanskeligt at komme med Modsigelser.

Frk. *Anna Hjort*: „En varm Tak til Fru B. B. Nielsen for det store Arbejde, hun har nedlagt for denne Sag, og fordi hun tilbyder „Dansk Kvindesamfund“ at føre den videre frem. Det er saa slaaende, saa klart fremstillet, hvilken

umaadelig Betydning en saadan Skole som Statssag vil faa — at vi kun kan give vor fulde Tilslutning dertil.“

Fru *Bojsen Møller*: „Jeg siger det samme som Frk. Hjort. Det er en Æressag for „D. Kv.“ at tage denne Sag op. Det er næsten ubegribeligt, at vi ikke for længe siden have haft disse Ting fremme. For Mændenes Vedkommende ofres der store Summer, Statsmagten ofrer uhyre Pengemidler for at give Landets Sønner en Uddannelse, saa de vide, hvorledes Dyrenes Føde skal sammensættes, men Statsmagten ofrer ikke en Øre for at lære Kvinderne, hvorledes Mennesket skal „fodres“.

Hvor gyselige Ting se vi derfor ikke — det er næsten ikke til at sige — men hvem har ikke set Mødre tygge Maden til deres Børn — o. s. v. Hvorfor skulde Kvinder dog ikke lære at modarbejde Fjenderne af vor Sundhed? Vi haabe Lykke for denne Sag. Vi skulle gøre alt, hvad vi kunne.“

Frk. *Eline Hansen* vilde — efter at have givet sin fulde Tilslutning til Fru B. B. Nielsens Forslag oplyse, „at det er Frk. Anna Buch, der ved Fortsættelsesskolen af 1892 har indrettet det første Skolekøkken ved private Midler, sendt Læreriuder til Udlandet og vist, at Tingen lod sig praktisk gennemføre. Dette har vel nok givet Stødet til, at Kommunen ifjor gjorde et Forsøg og dertil lejede Frk. Buchs Køkken.“

Ogsaa andre Steder ere disse Skoler i Gang. Navnlig har Belgien som ingen andre Steder Husholdningsskoler, der ere Regeringens Kæledægger. Man er klar over, at det ikke nytter med Mandens større Løn, hvis Konen ikke er i Stand til at forvalte hans Indtægter. Fabrikerne opmuntres af Regeringen til at give Pigerne fri nogle Timer om Ugen, saa de kunne nyde dette Gode. Det er mærkeligt at se, hvor meget 13—14 Aars Børn faa udrettet, de vadske, lappe, stryge ved Siden af Køkkengerningen og bringe Tøjet fuldfærdigt hjem. Og det er ikke blot Kommuneskolebørnene, ogsaa de private Skoler optage denne Undervisning, ogsaa disses Elever lære at vadske, skure o. s. v., hvad der har sin store Betydning.

I Baden er der snart ikke en Landsby, hvor de ikke have deres Skolekøkken. De saakaldte „bevægelige Køkkener“ flytte fra Sted til Sted, hvor der intet er, saa alle kunne blive delagtige i deres Undervisning.

I München drives denne Undervisning fortrinlig. Man forsømmer dog ikke at uddanne de unge til andre Virksomheder. I Liège er der en Skole med 3 à 4 Aars Uddannelse i Skrædersyning, Modepynt, Linnedsyning o. s. v.; men det

er en Pligt, at alle Eleverne deltage i Køkkenskoleundervisningen.“

Højskoleforstander *Dolleris* vilde som delegeret for Odderkredsen — i Embedspligt udtale, at man kan træffe Mennesker, der ville spørge: vil Duften ikke gaa bort, vil Kvindernes Evne til at hygge og skabe et Hjem ikke gaa tabt ved sligt, vil den kolde Beregning og Forstand ikke blive overhaandtagende, naar alt skal vejes paa denne Vægtskaal? — Han troede det ikke. Naar Kvindernes Interesser — som for Tiden — synes at gaa bort fra Husgerningen, kan Grunden være den, at den bliver triviell, naar den gøres i Blinde. Man bliver Træl i Arbejdet, naar Sjæl og Legem ikke følges ad. Nu er der vaagne Interesser i Landbruget, der skal en intelligent Mand til at være Røgter, man kan ikke bruge en Træl til et saadant Arbejde. — Vi skulle heller ikke have Trælkvinder til at gaa i Køkkenet, de maa have Forstaaelse af deres sammensatte Gerning. Hjemmets Hygge og Hjemmets Storhed vil ikke blive mindre, men større, hvor man forstaaer ogsaa Køkkenets Betydning. Sagen maa frem. Landet giver aarlig 300,000 Kr. til Landbohøjskolen, det er ikke for meget at forlange 10,000 Kr. for at lære Kvinderne at opfodre Mennesker.

Fru *Møller*: Vi maa lære, og vi kunne godt forlange noget stort. Hvor mange Penge bliver der ikke givet ud til Mandens Værnepligt? Vi kunne forlange, at vi ville af tjene vor Værnepligt ved at uddannes til dygtige Husmødre.“

Fru *Buchvald*: „Ja, og Sagen maa frem som Stats sag. Det er aldeles umuligt at kunne lære dette paa kort Tid, — det maa læres grundigt.“

Fru *B. B. Nielsen* gennemgik derefter Timeplanen, der var fremkommen ved Bistand fra mange Sider og Samarbejde mellem mange værdifulde Kræfter. „En saadan Husmoderskole vil ikke blive et afsluttende Kursus, Aaret før de unge skulle giftes, men et grundlæggende Kursus i 18 Aars Alderen, som skal fortsættes og udvikles i det praktiske Liv.“

Fru *Laurson*, Aarhus: „Det vilde være af stor Betydning, om der ligesom blev sat et Stempel paa Husgerningen. Mange synes, at det er større at gaa ud i andre Erhverv. Kunde Staten nu sætte Stemplet paa denne, saa den blev mere anerkendt, vilde det have en stor Betydning. Det er lige saa vigtigt for Hustruen som for Manden, at man ikke stoler paa „Heldet“, men er sikker i sin Sag, at man regner med et bestemt Resultat af en bestemt Maade at tage et bestemt Arbejde paa.“

Ordstyreren sluttede med en Tak til Fru Birgitte Berg

Nielsen for den Maade denne Sag var fremlagt paa, — saa den nu tændte Ild i alle Hjerter og vandt Forstaaelse fra alle Sider.

Forsamlingen spredte sig derefter i Odder Højskoles smukke Have og Dagen sluttede med en livlig Fællesspisning i dens smukke Foredragssal. Af alle de her faldne Udtalelser er der særlig Anledning til at fremhæve: Redaktør Videbæks „Leve“ for „Dansk Kvindesamfund“s Formand Fru J. Bojsen-Møller med denne Motivering: „Der er noget ved alle Bøjsenerne, der gør, at selv om man ikke kan være enig med dem i mangt og meget, saa kan man alligevel ikke bære Vrede til dem; jeg tror, det er Hjertelaget, de har, — som gør det; og er der noget, vi trænge til i vor Tid, saa er det netop Hjertelaget: Kvinders Hjertelag.“

Og derefter Højesteretssagfører Sv. Høgsbros Paatale af det uheldige i, at Kvindeforeninger proklamere Mandfolkefjendskabet, som til Eksp. det nydannede „Dansk Kvinde- raad“. „Dansk Kvindesamfund har holdt sig fri af dette Skær, — og det er godt, thi hvor begge Parter ere med til at løse Opgaverne, have vi Haab om at faa dem løste til fælles Gavn; — ville Mændene ikke gaa med i dette Arbejde, saa bliver det deres egen Sag, — men de bør ikke paa Forhaand hindres deri ved at stænges ude fra Kvindernes Foreninger“.

Fru Birgitte Berg Nielsen oplyste, at „Dansk Kvinde- raad“s Love vare ikke endelig vedtagne; der var endnu Tid til at faa dette Forhold forandret.

Endelig udtalte Forsamlingen sin levende Beklagelse over, at Højesteretssf. Høgsbro og Frk. Eline Hansen — begge grundet paa overhaandtagende Arbejde i andre Retninger — traadte ud af Fællesstyrelsen.

Mandagsmødet

begyndte med Afsyngelsen af „Morgenstund har Guld i Mund“.

Pastor V. Malling overtog atter Hvervet som Ordstyrer.

1. Fru Bojsen Møller aflagde Beretning for „Dansk Kvinde- samfund“s Virksomhed i det forløbne Aar og udtalte bl. a.: „Vaaren er i Luften, Driverne begynde at smelte. Vi Kvinder ere vante til at faa i draabevis, i Aar have vi faaet et helt Fingerbøl fuldt, vi ere blevne myndige, vi hejse Flaget den 1. August. Og vi ville faa mere efter dette, vi helme ikke, før vi faa Raadighed over vore Børn. — Foruden alt det andet fik vi i Aar tillige det store Legat: 20,000 Kr. til „Fremme af Kvinders økonomiske Selvstændighed“. Der ind-